

Musiikkipäiväkoti Priimin
Varhaiskasvatussuunnitelma
2019

Musiikkipäiväkoti Priimi
Amerikanraitti 10
70820 Kuopio

Sisällysluettelo

1. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma.....	4
1.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.....	4
2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.....	6
2.1. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot.....	6
2.2 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.....	7
2.3 Arvoperusta.....	8
2.4. Oppimiskäsitys.....	9
2.5. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus.....	9
2.6. Laaja-alainen osaaminen.....	11
3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri.....	13
3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet.....	14
3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt.....	17
3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa.....	18
4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen.....	21
4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys.....	21
4.2. Pedagoginen dokumentointi.....	21
4.3. Monipuoliset työtavat.....	22
4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä.....	23
4.5. Oppimisen alueet.....	24
4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia.....	28
5. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki.....	29
5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet.....	29
5.2. Yhteistyö tuen aikana varhaiskasvatuksessa.....	29
5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa.....	30
5.4. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana.....	30
7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen.....	32
Lähteet.....	34

Johdanto

Musiikkipäiväkoti Priimi (myöhemmin ”Priimi”) on yksityinen päiväkot, jossa jokainen lapsi huomioidaan yksilönä. Lapsen kokonaiskehitystä sekä oppimisedellytyksiä tuetaan musiikillisessa oppimisympäristössä, ja lasten kanssa työskentelee musiikkipedagogi yhdessä koulutetun varhaiskasvatushenkilöstön kanssa. Priimissä lapsi saa laadukkaan varhaiskasvatuksen lisäksi musiikkikasvatusta, jolloin polku perusopetuksen musiikkiluokille on luonteva.

”Uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018) tuli voimaan 1.9.2018. Opetushallitus on uudistanut varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vastaamaan uutta varhaiskasvatuslakia ja antanut 19.12.2018 määräyksen (OPH 2791-2018), jonka mukaan kunnan, kuntayhtymän tai yksityisen palveluntuottajan on laadittava paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma.

Varhaiskasvatussuunnitelma tulee määräyksen mukaisesti ottaa käyttöön elokuussa 2019.”

(Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019).

Musiikkipäiväkoti Priimin varhaiskasvatussuunnitelma 2019 (myöhemmin ”Priimin vasu”) perustuu varhaiskasvatuslakiin (540/2018), valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 -asiakirjaan, sekä Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2019 -asiakirjaan. Priimin vasua on ollut laatimassa työryhmä, jossa mukana olivat päiväkodinjohtaja Minna Muona, musiikkipedagogi Annamaria Heikkinen, sekä Priimin varhaiskasvatuksen opettajia.

Asiakirjaa tulkitaan siten, että leipätekstinä on suora lainaus Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasta ja laatikon sisällä oleva teksti sisältää Priimin omat painotukset ja linjaukset täydentävinä osina.

1. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

”Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita täydentää Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksen omat linjaukset ja painotukset, jotka on esitetty tässä asiakirjassa tummennetulla pohjalla perusteiden tekstin jälkeen. Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu suomen kielellä. Jatkossa tästä asiakirjasta käytetään nimitystä Kuopion varhaiskasvatussuunnitelma. Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyi Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman 11.6.2019.

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt noudattavat Kuopion varhaiskasvatussuunnitelmaa. Yksiköissä laaditaan tiimeittäin varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuva ryhmävasu. Perhepäivähoidossa ryhmävasun korvaavat pedagogiset tiimitehtävät, joiden aiheet ja toteutus suunnitellaan vuodeksi kerrallaan. Yksityiset palveluntuottajat laativat omat toimintasuunnitelmansa, jotka pohjautuvat soveltuvin osin Kuopion varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvopohja täydentyy Kuopion omilla varhaiskasvatuksen arvoilla, joita ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus sekä lasten ja perheiden osallisuus. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua itseensä luottavaksi, yhteistyökykyiseksi ja vastuuntuntoiseksi ihmiseksi.

Kuopion varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen Kuopion varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa on huomioitu seuraavat paikallisen tason suunnitelmat:

- Esiopetuksen opetussuunnitelma
- Perusopetuksen opetussuunnitelma
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ”

1.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

” Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma Kuopiossa

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen on prosessi, joka alkaa silloin kun perhe tulee tutustumaan varhaiskasvatuksen palveluihin, ja päättyy, kun lapsi siirtyy kouluun. Lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma (lapsen vasu) on pedagoginen asiakirja, joka laaditaan yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa jokaiselle päiväkodissa, perhepäivähoidossa ja avoimen varhaiskasvatustoiminnan kerhotoiminnassa olevalle lapselle. Osana lapsen vasun laadintaa pidetään lapsen huoltajan kanssa vähintään kerran vuodessa vasukeskustelu. On myös tärkeää, että lapsi osallistuu ja tulee kuulluksi varhaiskasvatussuunnitelman laadinnan ja arvioinnin kaikissa vaiheissa.

Lapsen vasu on pedagoginen suunnitelma ja osa varhaiskasvatuksen pedagogista dokumentointia. Lapsen vasun laatimisesta päiväkodeissa vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja. Pääsääntöisesti lasten vasut kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja. ”

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma Priimissä

Musiikkipäiväkoti Priimissä lapsen vasuun on lisätty kohdat 4.3. Tavoitteet musiikilliselle toiminnalle ja 4.3.1. Musiikilliset toimenpiteet ja menetelmät. Lastentarhanopettaja ja musiikkipedagogi laativat yhdessä edellämainitut osiot.

2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

”Varhaiskasvatuksen järjestäminen Kuopiossa

Kuopion varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksen mukaan varhaiskasvatuspalvelut tarjoaa yhdessä perheiden ja muiden toimijoiden kanssa lapselle turvallisen, kehitykselle, oppimiselle ja leikille suotuisan kasvu ympäristön. Varhaiskasvatus on aikaansa seuraavaa ja kestävä kehitystä tukevaa.

Kuopion varhaiskasvatuspalvelut on hallinnollisesti osa Kasvun ja oppimisen palvelu aluetta, johon kuuluvat varhaiskasvatuspalvelut, perusopetus- ja nuorisopalvelut, lukiotoimi sekä kasvun ja oppimisen tuen palvelut. Kuopion kaupungin hallintosäännön mukaan varhaiskasvatuspalveluiden

järjestämisvastuu on kasvatusjohtajalla. Palvelujen tuotantovastuu on palveluprosesseittain palvelupäälliköillä. Lisäksi on erikseen sovittu toiminnan kehittämismenettelyjen jakamisesta.

Kuopion kaupunki järjestää varhaiskasvatusta kunnallisena päiväkotitoimintana, perhepäivähoitona ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Lisäksi kaupunki hankkii osan varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta yksityisten päivähoitopalvelujen tuottajilta (yksityiset päiväkodit ja perhepäivähoito). Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta vastaa varhaiskasvatuspalvelujen hallinto.

Kuopiossa esiopetukseen osallistuvilla lapsilla järjestetään aamu- ja iltapäivisin varhaiskasvatusta pääsääntöisesti lapsen esiopetusryhmässä. ”

2.1. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

”Varhaiskasvatuksen toimintamuodot Kuopiossa

Kuopiossa varhaiskasvatusta tarjotaan kunnallisena ja yksityisenä varhaiskasvatustoimintana päiväkodeissa ja perhepäivähoitona sekä kunnan järjestämänä avoimena varhaiskasvatustoimintana.

Kuopion kaupungin päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatustoiminta

Kuopion päiväkodit toimivat lähipäiväkotiperiaatteella, jossa varhaiskasvatustoiminta pyritään järjestämään lähelle palvelun käyttäjiä. Lasten toiminta toteutetaan pienryhmätoimintana, jolloin lapsiryhmät ovat pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti muodostettu huomioiden lasten ikä ja lasten tuen tarve. Kokonaisvastuu lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelusta, toteutumisesta ja arvioinnista on tiimivastaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla.

Jokaisella lapsella on oma lapsiryhmä, jossa työskentelevät lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavat aikuiset. Jokaiselle lapselle on nimetty oma vastuuikäinen, jonka rooli korostuu lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa sekä perheen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Päiväkotien lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia ohjaa pedagogisen johtamisen vuosikellon mukainen toiminta, jonka toteutumista arvioidaan vuosittain. Vuosikellon keskeisinä rakenteina ovat johtaminen ja tiimityö sekä ennalta sovitut pedagogiset painopisteet, keväisin toteutettava arviointipäivä ja syksyisin toteutettava suunnittelupäivä. Pedagogisen vuosikellon mukaista toimintaa ohjaavat keskeiset työmenetelmät ovat havainnointi ja dokumentointi sekä lapsen vasun ja ryhmävasun muodostama kokonaisuus.”

2.2 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

”Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua Kuopiossa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö perustuu hyvään vuorovaikutukseen, jossa toteutuvat kuuleminen, kunnioittaminen, luottamuksellisuus ja dialogisuus.

Lapsen varhaiskasvatuksen aloittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Huoltajilla on mahdollisuus tutustua toimintayksikköön ja lapsiryhmän toimintaan yhdessä lapsensa kanssa perheen mahdollisuuksista riippuen kahden viikon ajan. Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen tutustuen häneen huoltajien avulla tutustumisjakson aikana. Lapsen aloittaessa ensimmäisen kerran varhaiskasvatuksessa, hänelle nimetty vastuuaikuinen voi tehdä tutustumiskäynnin perheen kotiin huoltajien niin toivoessa.

Lapsen siirtyessä ryhmästä tai päiväkodista toiseen huoltajien kanssa keskustellaan siirtymisestä ja mahdollisesta tiedonsiirrosta. Lähettävän päiväkodin johtaja huolehtii lapsen tiedonsiirrosta vastaanottavaan hoitopaikkaan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajalle yhteistyössä vanhempien kanssa. Keskustelussa otetaan huomioon lapsen etu ja huoltajien mielipide.

Lapsen siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen tapahtuu sujuvasti sovittujen yhteistyökäytäntöjen mukaisesti. Lapsella ja perheellä on mahdollisuus tutustua esiopetusyksikköön ja sen henkilöstöön ennen esiopetuksen alkua. ”

Priimissä jokaiselle lapselle on nimetty oma vastuuaikuinen. Perheelle tarjotaan ennen hoidon aloittamista mahdollisuus kotikäyntiin. Kotikäynnillä lapsen oma vastuuaikuinen tulee tutustumaan lapseen hänen omassa toimintaympäristössään.

2.3 Arvoperusta

”Kuopion varhaiskasvatuksen arvoperusta

Kuopion kaupungin arvoja ovat rohkeus, yhdessä tekeminen, sitoutuminen, luottamus, luovuus ja asiakaslähtöisyys. Varhaiskasvatuksen omina arvoina korostuvat kaupungin arvojen lisäksi palveluhenkisyys, luottamuksellisuus sekä lasten ja perheiden osallisuus. Näihin arvoihin ja

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2016) liittyen on Kuopiossa määritelty painotukset varhaiskasvatustoiminnalle:

- lapsuuden arvo ja ainutlaatuisuus
- lapsen oikeus hyvään sensitiiviseen perushoittoon, huolenpitoon ja läheisyyteen.
Sensitiivisyys on aikuisen kykyä tunnistaa lapsen tunnetiloja ja vastata niihin. Sensitiivinen aikuinen on lämmin ja osoittaa lapselle kiintymystä ja huolenpitoa. Hän arvostaa, kuuntelee, kunnioittaa, rohkaisee ja kehuu lasta sekä tunnistaa ja vastaa lapsen huolenaiheisiin ja tunnetiloihin tarkoituksenmukaisesti.
- lapsen oikeus oikeudenmukaiseen ja tasavertaiseen kohteluun, fyysiseen ja psyykkiseen turvallisuuteen, tunteiden ilmaisuun ja käsittelyyn, sosiaalisten taitojen harjoitteluun, opetukseen, osallisuuteen ja leikkiin
- toisen kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen ja tasa-arvo
- kiusaamisen ennaltaehkäisy
- kulttuurien huomioiminen avarakatseisesti ja suvaitsevaisuus
- vanhemmuuden ja kodin roolin vahvistaminen.

Varhaiskasvatustoiminnan painotuksien toteutumisen edellytyksenä on

- fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen ympäristö lapselle
- rauhallinen ja kiireetön toimintaympäristö
- lapsen osallisuuden huomioiminen: lapsi tulee nähdyksi ja kuulluksi, hänellä on mahdollisuus olla osallinen itseään koskevissa asioissa ja hän saa kokemuksen siitä, että voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin
- leikin itseisarvon ymmärtäminen lapselle ominaisimpana tapana toimia
- eettinen kasvatusta, jossa lapsia ohjataan empaattisuuteen, anteeksipyyttämiseen, hyviin tapoihin, tasa-arvoisuuteen, itsestä ja kaverista huolehtimiseen sekä tunteiden ilmaisemiseen
- avoin ja luottamuksellinen yhteistyö huoltajien kanssa. ”

Musiikkipäiväkoti Priimin arvot:

- Luotettavuus

- Kunnioitus
- Lapsilähtöisyys
- Hyvinvoiva lapsi, perhe, työntekijä ja ympäristö
- Lapsen terveen minäkuvan tukeminen musiikillisin keinoin

2.4. Oppimiskäsitys

”Oppimiskäsitys Kuopion varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa vallitsee lämmin vuorovaikutus ja myönteinen, kannustava ja turvallinen ilmapiiri. Henkilöstön säännölliset suunnittelu-, arviointi- ja palaverikäytännöt ja tiimityö luovat edellytykset lasten oppimiselle. Oppimiskäsitys pohjautuu ns. kokopäiväpedagogiikkaan, jossa oppiminen korostuu kaikissa arjen tilanteissa ja toiminnoissa. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta toteutuu siten, että lapset osallistuvat ja saavat vaikuttaa toiminnan ja toimintaympäristön suunnitteluun. Leikki on kaiken oppimisen perusta. Leikkiessään lapsi prosessoi näkemäänsä, kokemaansa ja kuulemaansa.”

2.5. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka perustuu määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsesta, lapsuudesta sekä oppimisesta. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Se näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä sitä, että henkilöstöllä on yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää.

Varhaiskasvatus toteutuu henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatusta, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden. Näitä kolmea ulottuvuutta voidaan tarkastella käsitteellisesti erillisinä, mutta käytännön toiminnassa ne nivoutuvat yhteen. Tämä mahdollistaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi.

Kasvatus, opetus ja hoito painottuvat eri tavoin eri-ikäisten lasten toiminnassa sekä varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa.

Kasvatus on toimintaa, jonka myötä kulttuuriset arvot, tavat ja normit välittyvät, muovautuvat ja uudistuvat. Osaltaan kasvatuksen tavoite on siirtää kulttuuriperintöä sekä tärkeinä pidettyjä arvoja ja traditioita seuraavalle sukupolvelle. Kasvatuksen avulla ohjataan lapsia muodostamaan omia mielipiteitään ja arvioimaan kriittisesti vallitsevia ajattelu- ja toimintatapoja sekä toimimaan eettisesti kestäväällä tavalla. Kasvatuksen sivistystehtävänä on ohjata tietoisesti lasten yksilöllisen identiteetin muotoutumista siten, että lapset oppivat havaitsemaan oman toimintansa vaikutukset toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Lasten kehitystä tuetaan niin, että he oppivat toimimaan sekä käyttämään osaamistaan myös toisten hyväksi.

Opetuksen lähtökohtana on varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritelty oppimiskäsitys. Opetuksen tarkoitus on edistää lasten oppimista ja auttaa lapsia luomaan merkityksiä itsestään, toisista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta. Varhaiskasvatuksessa lapsia innostetaan ja motivoidaan opettelemaan uusia asioita sekä ohjataan käyttämään erilaisia oppimisen tapoja. Opetus tukee ja siinä hyödynnetään lasten luontaista uteliaisuutta ja tutkimisen halua. Opetuksessa otetaan huomioon lasten kehittyvät taidot, mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja yksilölliset tuen tarpeet. Lisäksi opetuksen perustana ovat oppimisympäristöille, laaja-alaiselle osaamiselle ja pedagogiselle toiminnalle asetetut tavoitteet.

Hoito on fyysisistä perustarpeista huolehtimista sekä tunnepohjaista välittämistä. Tavoitteena on, että lapsi tuntee itsensä arvostetuksi ja ymmärretyksi sekä kokee olevansa yhteydessä toisiin ihmisiin. Vastavuoroinen ja kunnioittava vuorovaikutussuhde sekä myönteinen kosketus ja läheisyys muodostavat perustan hyvälle hoidolle ja huolenpidolle. Päivittäin toistuvat tilanteet, kuten ruokailu, pukeminen ja riisuminen, lepo ja hygieniasta huolehtiminen, ovat keskeinen osa lapsen päivää. Varhaiskasvatuksen hoitotilanteet ovat aina samanaikaisesti kasvatus- ja opetustilanteita, joissa opitaan esimerkiksi vuorovaikutustaitoja, itsestä huolehtimisen taitoja, ajan hallintaa sekä omaksutaan hyviä tottumuksia. ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä musiikki on vahvasti osa pedagogisesti painottunutta varhaiskasvatusta. Lapsen kokonaiskehitystä sekä oppimisedellytyksiä tuetaan musiikillisessa oppimisympäristössä. Musiikkikasvatuksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa koulutettu musiikkipedagogi, ja tämän lisäksi koko henkilöstö käyttää musiikkia työvälineenä erilaisissa päiväkotiarjen toiminnoissa. Musiikkipedagogi suunnittelee ja järjestää viikoittain jokaiselle lapsiryhmälle pedagogisesti tavoitteellista Musapaja-toimintaa.

2.6. Laaja-alainen osaaminen

”Laaja-alainen osaaminen Kuopion varhaiskasvatuksessa

Laaja-alaisen osaamisen alueita käsitellään monipuolisesti huomioiden lasten kiinnostusten kohteet sekä heidän ikä- ja kehitystasonsa. Laaja-alaisen osaamisen alueiden toteutumisen suunnittelu ja arviointi kirjataan ryhmävasu-asiakirjaan, joka ohjaa tiimin laadukasta pedagogista toimintaa.

Ajattelu ja oppiminen Kuopion varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja. Lasten mielenkiinnonkohteet ja omat kysymykset ovat ajattelun ja oppimisen kehittymisen perusta. Kiireetön ilmapiiri ja henkilöstön sensitiivisyys mahdollistavat lasten pohdinnat ja omat oivallukset.

Teema- ja projektityöskentely sekä pienryhmissä toimiminen mahdollistavat lasten ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymisen. Teema- ja projektityöskentelyä suunnitellaan ja toteutetaan lasten mielenkiinnon kohteiden tai lasten havainnoinnin pohjalta.

Keskeistä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymisessä on, että aikuiset ja lapset ihmettelevät asioita ja ilmiöitä yhdessä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Kuopion varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kielellistä, kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta osana lasten ja lapsiryhmien päivittäistä toimintaa. Toimintatapoja kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun toteuttamiseen kuvataan Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kuopion varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa (Opas varhaiskasvatuksen henkilöstölle 2019).

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopion varhaiskasvatuksessa lasten liikuntaa edistäviä ja ravitsemus- ja ruokakasvatukseen liittyviä toimintatapoja kuvataan luvussa 4. Kuopion varhaiskasvatuksen julkaisemassa Taaperon arki –käsikirjassa kuvataan alle 3-vuotiaiden turvalliseen arkeen ja hyvinvointiin liittyviä toimintatapoja. Varhaiskasvatustoiminnassa perushoitotilanteiden pedagogiikkaa arvostetaan ja hyödynnetään oppimistilanteina.

Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopion kaupungin varhaiskasvatustoiminnassa ja esiopetuksessa tieto- ja viestintäteknologiset hankinnat tehdään vuosittain järjestelmällisesti laaditun suunnitelman pohjalta (Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön kehittämissuunnitelma 2017–2022). Esiopetusryhmiin hankitaan tavoitteiden mukaiset laitteet ja ohjelmistot sekä rakennetaan opetusta tukeva digitaalinen oppimisympäristö, jotta opetussuunnitelmien sisällöt toteutuvat. Laitteiden ja ohjelmistojen hankinta etenee varhaiskasvatustoiminnan puolelle suunnitelman mukaisesti. Henkilöstölle järjestetään riittävä perehdytys ja koulutus sekä tekninen tuki.

Priimissä on käytettävissä kaksi tablettia, joita lapset voivat käyttää aikuisen ohjauksessa. Lisäksi jokaisessa ryhmässä on digitaalinen infonäyttö, johon voi yhdistää älylaitteen tai tietokoneen.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustan demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuva. ”

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

”Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja varhaiskasvatusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiseksi ja arvioinnille varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa ja yksiköissä.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista ja periaatteista
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta
- oppimisympäristöistä ja työtavoista
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta
- johtamisrakenteista ja – käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut, tiedostamattomat ja joskus myös tahattomat tekijät.

Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toimintakulttuuriin, ja se puolestaan vaikuttaa kaikkiin jäseniin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys vai ei.

Varhaiskasvatuksessa kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Ne tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan. Henkilöstön on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapsille, jotka omaksuvat varhaiskasvatusyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

Toimintakulttuuri vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Varhaiskasvatustyön tavoitteita tukeva toimintakulttuuri luo suotuisat olosuhteet lasten kehitykselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille sekä kestäväälle elämäntavalle.

Johtaminen vaikuttaa keskeisesti toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun.

Varhaiskasvatuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen

edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyville työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle. ”

Musiikkipäiväkoti Priimi on itsenäinen varhaiskasvatuspalveluiden tuottaja, jolla on mahdollisuus luoda oma yksilöllinen toimintakulttuurinsa. Toiminta pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2018) sekä Kuopion paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan (2019).

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

”Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Kuopion varhaiskasvatuksessa

Toimintakulttuuri vaikuttaa suoraan varhaiskasvatuksen laatuun. Jokainen varhaiskasvatuksen työntekijä on vastuussa työtehtävänsä mukaisesti toimintakulttuurin luomisessa ja kehittämisessä. Henkilöstö sitoutuu työssään varhaiskasvatuksen arvoihin ja eettisiin periaatteisiin.

Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria ohjaa pedagogisen johtamisen vuosikello. Vuosikellossa on määritelty kaupunki-, alue-, yksikkö- ja tiimitasoiset pedagogisen johtamisen rakenteet ja arviointi. Pedagogisen johtamisen tarkoituksena on edistää suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti henkilöstön oppimista ja jatkuvaa pedagogiikan kehittämistä perustehtävän suuntaisesti. Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksen henkilöstölle on toteutettu pedagogisen johtajuuden koulutuskokonaisuus, jossa keskeisiä teemoja ovat olleet pedagoginen johtajuus, vasupohjainen varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen suunnittelu, arviointi, dokumentointi ja kehittäminen sekä oppiva ja kehittyvä tiimi ja tiimin jäsenenä toimiminen.

Yksikön esimies on vastuussa pedagogisen johtamisen rakenteiden mukaisen toiminnan toteutumisesta omassa yksikössään. Jokaisessa lapsiryhmässä on nimetty tiimivastaava varhaiskasvatuksen opettaja, joka on vastuussa oman lapsiryhmänsä pedagogisesta johtamisesta. Perhepäivähoidossa pedagogisesta johtamisesta vastaa perhepäivähoidonohjaaja tai päiväkodinjohtaja. Päiväkotien henkilöstöllä ja perhepäivähoitajalla on vastuu varhaiskasvatuksen toteuttamisesta omassa lapsiryhmässään.

Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksessa toimintakulttuurin kehittymistä tukee yhteisesti sovittujen pedagogisten painopisteiden määrittely. Painopistealueet päätetään ennalta sovituksi ajaksi, yleensä 2-3 vuodeksi kerrallaan. Yksiköiden suunnittelu- ja arviointipäivissä tarkastellaan painopisteiden toteutumista omissa yksiköissä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä Kuopion varhaiskasvatuksessa

Pedagogisen johtamisen vuosikellon rakenteet mahdollistavat varhaiskasvatustoiminnan ja oppivan yhteisön kehittymisen. Vuosikellossa määritellyt yksiköiden suunnittelu- ja arviointipäivät, säännölliset aluekokoukset ja tiimi-, ammattiryhmä- ja yksiköiden palaverit toimivat arvioinnin, tiedon ja osaamisen jakamisen ja samalla ammatillisen kehittymisen rakenteina.

Kuopion varhaiskasvatuksessa käydään työntekijän ja hänen lähimmän esimiehensä välinen luottamuksellinen keskustelu. Kehityskeskustelussa käydään läpi työntekijän työtä, tavoitteita, osaamista ja sen kehittämistä sekä työhyvinvointia. Kehityskeskustelu voidaan toteuttaa myös ammattiryhmittäin tai tiimeittäin esimiehen johdolla.

Oppivan yhteisön toimintakulttuuria kehitetään kouluttamalla henkilöstöä. Koulutussisältöinä ovat työelämäosaaminen sekä ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen. Kasvatusyhteistyön kehittämiseen liittyvät koulutukset toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Pedagogiset painopistealueet huomioidaan henkilöstön koulutusten suunnittelussa.

Yhteisön oppimista kehitetään vuosittain toteutettavien asiakaskyselyiden palautteen perusteella. Asiakaskyselyjen tulokset käydään läpi yksiköissä ja yksikön toimintaa kehitetään niiden perusteella.

Lisäksi merkityksellisiä ovat huoltajien ja henkilöstön välisten keskustelut sekä lasten esiin tuomat asiat.

Yksiköissä hyödynnetään hankkeiden ja eri oppilaitosten opinnäytetöiden tuloksia ja tuotoksia.

Priimin varhaiskasvatushenkilöstölle järjestetään musiikkipainotteista täydennyskoulutusta säännöllisesti.
--

Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö Kuopion varhaiskasvatuksessa

Opetushallituksen, Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan yhteishankkeessa laadittiin Leikin käsikirja. Käsikirjan tarkoituksena on lisätä henkilöstön ymmärrystä leikin syvällisestä merkityksestä lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Siinä kuvataan leikin

merkitystä eri-ikäisten lasten ominaisena tapana toimia sekä tuodaan esille näkökulmia varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun ja oppimisympäristön muokkaamiseen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön yhtenä tehtävänä on vahvistaa lapsen itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja. Turvallisessa yhteisössä lapset ja henkilöstö yhdessä pohtivat ristiriitoja ja keinoja niiden ratkaisemiseen. Kuopiossa on laadittu Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma, jonka pohjalta laaditaan ryhmäkohtainen suunnitelma osaksi Ryhmävasua. Suunnitelma tehdään toimintavuosittain.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopion varhaiskasvatusta toteutetaan inklusiivisen periaatteen mukaisesti, jossa painottuvat osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Varhaiskasvatuksen järjestäminen, rakenteet ja toimintakulttuuri tukevat inklusiivisten periaatteiden toteutumista.

Tavoitteena on varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Henkilöstön tulee olla arjen tilanteissa sensitiivisiä, läsnä olevia ja vastaanottavaisia sekä lasten aloitteille, että havainnoille lapsesta. Ryhmävasuun kirjataan, miten lasten osallisuus huomioidaan toiminnassa.

Huoltajilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin esim. vasukeskusteluissa ja päivittäisissä kohtaamisissa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kuopion varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kielellistä, kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta osana lasten ja lapsiryhmien päivittäistä toimintaa. Kulttuurien ja katsomusten moninaisuus tehdään näkyväksi huomioiden päivähoitoyksikön omaleimaisuus.

Toimintatapoja kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun toteuttamiseen kuvataan oppaassa: Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kuopion varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – opas henkilöstölle.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa Kuopion varhaiskasvatuksessa

Lasten liikunnan edistämiseksi on laadittu Pienet lapset liikkeelle –toimintamalli ja sitä tukeva Pienet lapset liikkeelle -asiakirja.

Kuopion varhaiskasvatussyksiköissä ja perhepäivähoidossa laaditaan turvallisuussuunnitelma, joka päivitetään vuosittain ja käsitellään yhdessä henkilöstön kanssa toimintavuoden alussa.

Turvallisuussuunnitelma sisältää pelastussuunnitelman, lähietsintä- ja pihavalvontasuunnitelman, suunnitelman lapsen lääkehoitodosta sekä Lapsen ensiapu- ja tapaturmaohjeen.

Kuopiossa on laadittu Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma, jonka pohjalta laaditaan vuosittain lapsiryhmäkohtainen suunnitelma. ”

Musiikkipäiväkotä Priimissä koko henkilöstö on vastuussa musiikin monipuolisesta hyödyntämisestä päiväkotiarjessa. Henkilöstölle järjestetään musiikkipainotteista koulutusta säännöllisesti. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus osallistua työajalla kuoroon tai muuhun työpaikalla järjestettävään musiikkitoimintaan.

Priimissä toimii henkilöstöstä koostuva kiusaamisen ehkäisemisen työryhmä ”KEHRÄ” sekä liikuntatyöryhmä, joka seuraa Ilo Kasvaa Liikkuen -hankkeen toimintamalleja.

3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

”Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt Kuopiossa

Fyysinen ja toiminnallinen oppimisympäristö

- Toimintaympäristössä käytetään tarvittaessa erilaisia kuvia ympäristöjen ja tavaroiden hahmottamiseen ja jäsentämiseen.
- Mahdollistetaan lapselle ominaiset tavat toimia (liikkuminen, leikki, tutkiminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen) ja rauhallinen oleilu.
- Tavarat, tarvikkeet ja materiaalit ovat omilla paikoillaan lasten saatavilla ja lapset ovat osallisia ympäristön muokkaamisessa.
- Omien laitteiden, lelujen ja välineiden käytöstä sovitaan erikseen yksiköissä yhdessä huoltajien kanssa.
- Lasten omat työt ovat esillä.
- Liikutaan luonnossa ja liikunta- ja leikkipuistoissa, hiihdetään ja luistellaan.
- Osallistutaan alueellisiin ja kaupungin tarjoamiin tapahtumiin.
- Käydään teatterissa, elokuvissa, torilla, kirjastossa ja museoissa.
- Huomioidaan kielen rikastuttaminen.

Psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö

- Ryhmissä vallitsee turvallinen ja lämmin, kaikkia kunnioittava, avoin ja ennakkoluuloton ilmapiiri.
- Aikuinen kohtaa lapsen sensitiivisesti.
- Erilaiset tunteet hyväksytään ja aikuiset auttavat lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelystä.
- Lasten aloitteet huomioidaan toiminnan ja leikkialueiden suunnittelussa.
- Ryhmän säännöt laaditaan yhdessä lasten kanssa.

Kulttuurinen oppimisympäristö

- Tehdään näkyväksi kulttuurien ja katsomusten moninaisuus huomioiden päivähoitoyksikön omaleimaisuus.
- Hyödynnetään paikallisia kulttuuripalveluja (esim. Kulttuuripolku <https://peda.net/kuopio/muutoiminta/kulttuuripolku>)

Tekninen oppimisympäristö

- Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevasti pedagogisena työvälineenä
- Hankitaan tavoitteiden mukaisia laitteita ja ohjelmistoja sekä rakennetaan opetusta tukeva digitaalinen oppimisympäristö.
- Lasten leikeissä on käytettävissä erilaisia teknisiä välineitä ja toimintamahdollisuuksia (mekaaniset lelut, käytöstä poistetut tekniset ”vempaimet”, korjauspajat).

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja ylläpidetään sekä arvioidaan ja kehitetään

- Säännöllisesti yhdessä lasten kanssa heidän mielenkiinnon kohteiden, iän ja mahdollisen tuen tarpeen mukaan.
- Tiimipalaverissa ja ryhmävasua laadittaessa sekä arvioitaessa.
- Yhteisesti yksikössä kokonaissuunnittelua tehtäessä (esim. tilan ja pihan käytön porrastaminen). ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä jokaisessa lapsiryhmässä on soitinkori, joka sisältää erilaisia rytmisoittimia. Piano ja rummut ovat saatavilla ja käytettävissä aikuisen valvonnassa.

3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

”Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopiossa huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä korostuu hyvä vuorovaikutus, jossa toteutuvat kuuleminen, kunnioittaminen, luottamuksellisuus ja dialogisuus. Lapsen varhaiskasvatuksen aloittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksen hallinto ja päiväkotien henkilöstö tiedottavat huoltajia Muksunetin Julkaisu-osiossa. Huoltajilla on halutessaan käytössä TietoEdu -sovellus, joka mahdollistaa tiedotteiden lukemisen mobiililaitteelta.

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä kiinnitetään huomiota siihen, että

- jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Lapsen vasu), jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä vanhempien kanssa säännöllisesti vähintään kerran toimintavuoden aikana
- lasten leikeistä ja kokemuksista keskustellaan päivittäin yhdessä lasten ja huoltajien kanssa.
- huoltajia kannustetaan yhteistyöhön, toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä henkilöstön kanssa
- huoltajat arvioivat säännöllisesti varhaiskasvatuksen toteutumista ja laatua vastaamalla asiakaskyselyihin
- sähköisiä palveluja kehitettäessä palvelevat perheitä suoraviivaisemmin huomioiden asiakaslähtöisyys ja asiakkaan tietosuoja.

Monialainen yhteistyö Kuopion varhaiskasvatuksessa

Huoltajan suostumuksella laajaan terveystarkastukseen (1 1/2v ja 4 v) lastenneuvolassa, sisältyy varhaiskasvatuksen työntekijän laatima arvio lapsen hyvinvoinnista (Valtioneuvoston asetus 1.7.2009). Kuopiossa varhaiskasvatuksen henkilöstö täyttää osaltaan neuvolan, päivähoidon ja huoltajien yhteistyölomakkeen, johon kootaan havaintoja lapsen kehityksestä. Huoltajat toimittavat lomakkeen lastenneuvolaan terveystarkastuksen yhteydessä. Yhteistyön tavoitteena on tunnistaa lapsen ikätasoisien kehityksen eteneminen ja ne kehitysalueet, joissa lapsi tarvitsee tukea ja ohjausta.

Kuopiossa tehdään monialaista yhteistyötä lasten tarpeita vastaavasti neuvolan, lapsiperheiden sosiaalityön sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden toimijoiden kesken.

Varhaiskasvatuspalvelujen, neuvolan ja lapsiperheiden sosiaalityön yhteistyösopimus varmistaa vastavuoroisen osaamisen hyödyntämisen ja kehittämisen varhaiskasvatuspalvelujen, neuvolan ja lapsiperheiden sosiaalityön perustyössä.

Alueelliset yhteistyöryhmät kokoontuvat säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti.

Yhteistyöryhmiin kuuluu varhaiskasvatuksen esimiehiä, lastenneuvolan terveydenhoitajia, varhaiskasvatuksen erityisopettajia, lapsiryhmien tai päiväkotien kasvatushenkilöstön edustajia ja lapsiperheiden sosiaalityön edustajia.

Moniammatillisen yhteistyön toimintatapoja kuvataan tarkemmin Kuopion varhaiskasvatussuunnitelmassa luvussa 5.2 Yhteistyö lapsen, huoltajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa tuen aikana. Varhaiskasvatuspalvelut on osa Kasvun ja oppimisen palvelualueetta.

Yhteistyössä perusopetuksen kanssa painottuvat esi- ja alkuopetuksen välinen yhteistyö ja monialainen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Lapsen siirtymistä esiopetuksesta kouluun ja siihen liittyviä yhteistyörakenteita kuvataan Kuopion esiopetussuunnitelmassa 2016. ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä on MuksuNetin sijaan käytössä TinyApp-viestintäsovellus.

Ruokapalvelut Musiikkipäiväkoti Priimiin tuottaa Lounasravintola CaWa. Laitoshuollosta vastaa Priimin oma laitoshuoltohenkilöstö.

4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys

”Pedagogisen toiminnan viitekehys Kuopion varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatustoiminta perustuu Kuopion varhaiskasvatussuunnitelmassa määritetyille arvoperustalle ja oppimiskäsitykselle. Pedagogisen toiminnan tavoitteina ja periaatteina ovat:

- Toiminta perustuu välittömään, turvalliseen, luottamukselliseen ja lasta ja perheitä kunnioittavaan vuorovaikutukseen.
- Toiminnan lähtökohtana on lapsen hyvinvointi ja tarpeet - lepo, ravinto, hygienia ja psyykkinen hyvinvointi.
- Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon oppimisen kokonaisvaltaisuus - kaikki tilanteet ovat lapselle merkityksellisiä oppimistilanteita. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan lapselle luontaiset tavat toimia.
- Toimintaa suunnitellaan ja leikki- ja toimintaympäristöjä muokataan yhdessä lasten kanssa huomioiden heidän mielenkiinnonkohteensa.
- Toimintaa havainnoidaan ja dokumentoidaan, joiden pohjalta sitä suunnitellaan ja arvioidaan säännöllisesti (tiimipalaverit, suunnittelu- ja arviointipäivät, erilaiset dokumentoinnin välineet). ”

Musiikkipäiväkoti Priimin musiikkipedagoginen toiminta läpäisee kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden.

4.2. Pedagoginen dokumentointi

”Pedagoginen dokumentointi Kuopion varhaiskasvatuksessa

Pedagoginen dokumentointi on kokonaisvaltaisen tiedon hankkimista lapsista ja lapsiryhmän toiminnasta konkreettisella ja monipuolisella tavalla. Pedagogista dokumentointia toteutetaan lasten kanssa yhdessä jokapäiväisissä tilanteissa toimien. Pedagoginen dokumentointiprosessi sisältää lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin, lasten toiminnan säännöllisen havainnoinnin ja lasten mielenkiinnon kohteiden kartoittamisen erilaisin menetelmin (esimerkiksi haastattelut, valokuvat, videoinnit, sadutus, piirroukset). Pedagogisen dokumentoinnin kautta tuodaan esille lasten onnistumisia ja vahvuuksia sekä nostetaan esille lasten kokemuksia.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö arvioi havaintoja ja dokumentteja, joita käytetään toiminnan suunnittelun pohjana. Pedagogisen dokumentointiprosessin tarkoituksena on saada aikaan muutoksia ajatuksissa, toimintatavoissa ja – ympäristöissä. Tiimivastaavan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on analysoida dokumentointitietoa tiimipalaverissa käytävää keskustelua varten.

Tiimivastaava varhaiskasvatuksen opettaja vastaa siitä, että dokumentointi- ja havainnointitieto on ryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelun ja arvioinnin pohjana sekä siitä, että tieto kirjataan ryhmävasuasiakirjaan. Tiimin tarkempi ryhmätoiminnan suunnittelu on kunkin lapsiryhmän arjen toiminnan suunnittelua, jossa keskeistä on lasten ja huoltajien osallistuminen suunnitteluun.

Perhepäivähoidossa lähiesimies vastaa pedagogisen dokumentoinnin prosessista perhepäivähoitajien tiimeissä. Tiimityö perhepäivähoidossa on pedagogista keskustelua, vertaistukea, toiminnan suunnittelua ja arviointia. Perhepäivähoitaja suunnittelee ja toteuttaa havainnointi- ja dokumentointitiedon pohjalta oman ryhmänsä toimintaa.

Musiikkipäiväkoti Priimin musiikkipedagogi osallistuu pedagogiseen dokumentointiin havainnoimalla ja kirjaamalla havaintojaan mm. lapsen vasuun. Musiikkipäiväkoti Priimissä järjestetään säännöllisesti konsertteja, joiden kautta tehdään näkyväksi lasten kehitystä, oppimista ja lapsiryhmien toimintaa.

4.3. Monipuoliset työtavat

”Monipuoliset työtavat Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopiossa työ- ja toimintatapana painottuu pienryhmätoiminta. Pienryhmätoiminta toteutuu päivähoiton toimintamuodoissa kullekin ominaisella tavalla. Esimerkiksi perhepäivähoito on jo

itsessään pienryhmä. Pienryhmätoiminta on joustavaa ja sen toteuttaminen voi vaihdella mm. seuraavasti:

- vastuuikäisen ympärille muodostuneet pienryhmät (erityisesti alle 3-vuotiaat)
- iän, kasvun ja kehityksen mukaiset pienryhmät
- lasten itse valitsevat pienryhmät
- leikin valintoihin liittyvät pienryhmät
- toimintaan liittyvät pienryhmät (esim. projektityöskentely, leikkiin liittyvät projektit)

Lasten suunniteltu jakaminen pienryhmiin mahdollistaa lasten yksilöllisemmän huomioon ja havainnoinnin sekä parantaa toiminnan toteuttamisen edellytyksiä. Lasten tuen tarpeisiin voidaan vastata paremmin.

Lasten toiminnan ohjauksessa käytetään kokemuksellisia ja toiminnallisia työtapoja sekä huomioidaan lapselle ominaiset tavat toimia; leikki, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen ilmaisu.

Kasvattajan tehtävänä on luoda kiireetön arki, jossa on aikaa ja tilaa lapsen kuulemiselle.

Teema- ja projektityöskentelyssä lapsiryhmien toiminnan tavoitteet ja sisällöt jäsentyvät kokonaisuuksiksi, jotka sisältävät laaja-alaiset oppimiskokonaisuuksien osa-alueet ja oppimisen alueet. Ideat ja teemat oppimiskokonaisuuksiin pohjautuvat lasten mielenkiinnon kohteisiin ja/tai lasten havainnointiin. Kasvattaja ohjaa lasta monipuoliseen toimintaan. ”

Musiikkipäiväkoti Priimin musiikkitoiminta toteutetaan ikä- ja kehitystason mukaisissa pienryhmissä. Konsertteihin valmistautuminen, niiden toteuttaminen ja palaute ovat Priimissä tapahtuvaa projektityöskentelyä.

Priimissä toteutetaan syksystä 2020 alkaen Rytmikäs arki -toimintamallia, joka on kehitetty eräässä lapsiryhmässä hyväksi havaituista toimintatavoista. Rytmikäs arki -toimintamallin ytimessä on pienryhmätoiminta sekä turvallinen ja johdonmukaisesti toistuva arjen rakenne.

4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

”Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä Kuopion varhaiskasvatuksessa

Opetushallituksen, Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan yhteishankkeessa laadittu **Leikin käsikirja** vahvistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön tietoisuutta ja osaamista leikin ymmärtämisessä, tukemisessa, ohjaamisessa ja havainnoinnissa. Käsikirjan tarkoituksena on lisätä henkilöstön ymmärrystä leikin syvällisestä merkityksestä lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Siinä kuvataan leikin merkitystä eri-ikäisten lasten ominaisena tapana toimia sekä tuodaan esille näkökulmia varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun ja oppimisympäristön muokkaamiseen.

Leikin käsikirjassa on korostettu aikuisen keskeistä roolia lapsen leikin tukemisessa. Hyvän leikin rakentumisessa on avainasemassa sensitiivinen, aktiivinen aikuinen, joka ymmärtää leikin merkityksen. Lapsen kanssa leikkivän aikuisen tärkeimpiä ominaisuuksia ovat tuntevat kädet, hoitava katse, eläytyvä sydän, kuuntelevat sanat ja leikkivä mieli. Sensitiivinen aikuinen kannattelee ja laajentaa lasten leikkiä hyvän vuorovaikutuksen turvin. Aikuisten vastuulla on leikin edellytysten luominen, leikin kannattelemisen ja leikkiminen. ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä ohjatussa Musapaja-toiminnassa tapahtuvien musiikkileikkien lisäksi musiikilliset elementit yhdistetään leikkiin myös muissa päiväkotiarjen tilanteissa. Päiväkodin henkilöstöltä edellytetään myönteistä suhtautumista musiikin käyttöön leikkitoiminnassa, ja heitä koulutetaan sitä varten.

4.5. Oppimisen alueet

”Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Ne ohjaavat henkilöstöä monipuolisen ja eheytyneen pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Oppimisen alueet on ryhmitelty esiopetus suunnitelman perusteiden mukaisesti viideksi kokonaisuudeksi:

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot

- Minä ja meidän yhteisömmme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Ehetytty pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun ja tutkimisen. Lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset ovat toiminnan keskeinen lähtökohta. Aihepiirit voivat nousta esimerkiksi leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön kesken tai lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Tapa, jolla oppimisen alueiden tavoitteita käsitellään, vaihtelee valittujen aihepiirien, tilanteiden ja lasten oppimisen mukaan. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää eri-ikäisten lasten kehitystä ja oppimista. ”

” Kielten rikas maailma Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kieli on luontevasti läsnä varhaiskasvatuksen jokapäiväisessä toiminnassa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö käyttää monipuolista ja rikasta kieltä ja sanoittaa lapsille asioita, tilanteita ja tunteita huomioiden lapsen ikä- ja kehitystaso. Lasta houkuttelevaan vuorovaikutukseen erilaisia pedagogisia työtapoja hyödyntäen esim. kuvien käyttö, piirtäminen, laulut ja lorut. Lasten kielellisiä valmiuksia seurataan ja arvioidaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Kuopion varhaiskasvatuksessa tutustutaan paikalliseen lastenkirjallisuuteen ja – kirjailijoihin ja tehdään yhteistyötä kirjaston, teatterin ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa. ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä kielellistä kehitystä tuetaan musiikillisin menetelmin, joita ovat mm. rytmittely, laulaminen, soittaminen ja musiikkileikit.

Musiikkipäiväkoti Priimissä luetaan paljon. Pihassa käy säännöllisesti kirjastoauto, jota lapset käyttävät aikuisten ohjauksella aktiivisesti.

” Ilmaisun monet muodot Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopion kaupungin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma, Kulttuuripolku <https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku>, muodostuu vuosittain toteutettavista kulttuurikohdevierailuista ja varhaiskasvatuksessa toteutettavista työpajoista. Työpajat ovat auki lukuvuoden alussa, ja niistä tiedotetaan varhaiskasvatukseen jaettavaassa Kulttuurikello-tiedotteessa.

Kuopiossa **Kasvatetaan musiikilla - kasvetaan musiikkiin** - käsikirja tuo tietoa musiikin merkityksestä lapsen kehitykseen ja oppimiseen sekä antaa keinoja ja ideoita tavoitteellisiin, elämyksellisiin ja lapselle merkityksellisiin musiikkikokemuksiin. Käsikirja on tarkoitettu varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäksi huoltajille ja muille yhteistyökumppaneille. ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä musiikinohjauksesta vastaa koulutettu musiikkipedagogi, joka ammattitaidollaan takaa valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisen musiikkikasvatuksen.

” Minä ja meidän yhteisömme Kuopion varhaiskasvatuksessa

Katsomuskasvatus

Päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja kerhoissa tehdään yhteistyötä Kuopion evankelis-luterilaisten seurakuntien lapsityön kanssa erillisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Yhteistyössä toteutettavaa tunnustuksellista toimintaa voidaan järjestää 1-2 kertaa vuodessa. Muiden uskontojen ja katsomusten edustajien kanssa yhteistyöstä sovitaan erikseen.

Mediakasvatus

Mediakasvatus on tavoitteellista varhaiskasvatusta, jossa osapuolina ovat henkilöstö, lapset ja mediakulttuuri. Mediakasvatus integroidaan tarkoituksenmukaisella tavalla muuhun varhaiskasvatuksen toimintaan teema- ja projektityöskentelyssä. Mediakasvatusta toteutetaan monin keinoin. Siinä painottuvat leikillisuus ja kokemuksellisuus sekä lapsen elämäntilanteissa tapahtuva oppiminen. Toiminnassa hyödynnetään niitä mediakulttuurin ilmiöitä, jotka ovat kunkin lapsiryhmän kasvatuksen ja oppimisen kannalta merkityksellisiä. ”

”Tutkin ja toimin ympäristössäni Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopion varhaiskasvatuksessa hyödynnetään kaupunkia ympäröivää järvi- ja metsäluontoa sekä asuinalueilla sijaitsevia puistoja (esim. lähiliikuntapuistot). Osassa päiväkoteja toteutetaan luonto- ja ympäristökasvatusta Metsämörri-toimintana. Luontoa ja metsää hyödynnetään varhaiskasvatuksessa ja esikoulussa toiminnallisen oppimisen osana. Siellä on mahdollista toteuttaa toimintaa monipuolisesti erilaisia työtapoja hyödyntäen. Kuopion varhaiskasvatuksen on

mahdollista osallistua Vihreä lippu – ohjelmaan. Kierrätys ja lajittelu kuuluvat jokapäiväiseen arkeen. ”

” Kasvan, liikun, kehityn Kuopion varhaiskasvatuksessa

Liikkuminen

Kuopiossa on laadittu Pienet lapset liikkeelle – toimintamalli, jossa on kuvattu lasten ja perheiden kanssa toimivien tahojen yhteistyö sekä vastuut ja roolit lasten liikkumisen edistämiseksi. Toimintamallia tukee Pienet lapset liikkeelle – käsikirja, jossa kuvataan liikkumisen ja leikin merkitystä lapselle luontaisena tapana toimia. Käsikirjassa kuvataan sitä, miten henkilöstö ohjaa lasta kokeilemaan ja liikkumaan monipuolisesti. Käsikirja huomioi myös varhaista tukea tarvitsevat lapset ja antaa asiantuntevaa ja perusteltua tietoa siitä, miten tutut arkitilanteet kotona ja varhaiskasvatuksessa ja tilat ja välineet toimivat lapsen kokonaisvaltaisen liikunnan ja perustaitojen kehittäjänä.

Ruokakasvatus

Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksessa käytetään Sapere – ruokakasvatusmenetelmää. Saperessa lapset tutustuvat ruokamaailmaan aistimalla, tutkimalla, kokeilemalla, ihmettelemällä ja leikkimällä.

- Lasta ohjataan terveellisiin, monipuolisiin ravintotottumuksiin ja ruuan kunnioittamiseen.
- Ruokailusta luodaan myönteinen yhdessäolotilanne.
- Jokaisella aterialla lapselle tarjotaan hänen oman kourallisensa verran kasviksia, hedelmiä ja/tai marjoja.
- Lasta rohkaistaan tutustumaan uusiin ruokalajeihin toistuvien maistamiskokemusten kautta
- Lasten ruokailussa ja leikkitalanteissa hyödynnetään pedagogista ruokalistaa. Ruokalistan tavoitteena on ottaa huomioon lapselle ominainen tapa oppia syömään ja oppia ruoista leikin, tutkimisen, ihmettelyn ja ilmaisemisen kautta kaikkia aisteja hyödyntäen.
- Lasta ohjataan hyviin tapoihin ja toisten huomioonottamiseen.
- Ruokailutilanteessa käydään aikuisen ohjailemana lapsen tieto- ja käsitevarastoa kartuttavaa keskustelua.

Terveys ja turvallisuus

- Yhteistyötä tehdään terveyteen ja turvallisuuteen liittyen esim. Pelastusopiston, palolaitoksen ja poliisin kanssa sekä paikallisten lääketieteen ja terveydenhuollon oppilaitosten työntekijöiden ja opiskelijoiden kanssa (esim. Nalle-sairaala).

Priimi tarjoaa perheille mahdollisuuden valita lapsensa ruokavalion myös eettisin perustein (esim. vegaaninen ruokavalio). Priimissä tarjottaviin välipaloihin ei pääsääntöisesti lisätä sokeria.

Priimissä musiikkitoimintaan sisältyy aina liikunnallisia elementtejä ja motorisia harjoituksia. Priimissä toimii liikuntatyöryhmä, joka ylläpitää päiväkodin liikuntamahdollisuuksia ja tukee riittävän liikuntamäärän toteutumista päiväkotipäivän aikana.

4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

” Kieleen ja kulttuuriin liittyvät tarkentavat näkökulmat Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kuopion varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – opas vahvistaa henkilöstön tietoisuutta suomen kielen opetuksesta ja sen menetelmistä sekä päivähoidon aloituksesta ja yhteistyöstä perheiden kanssa. Lisäksi Kuopiossa järjestetään vuosittain Sanasäkki – koulutusta henkilöstölle.

Suomi toisena kielenä -opetuksessa tuetaan kaikkia kielen osa-alueita, joita ovat sanasto, kielen rakenteet, puheen tuottaminen, kuunteleminen ja ymmärtäminen. S2-kielenopetuksessa käytetään menetelminä sadutusta, Sanasäkkiä ja kielen harjaannuttamisohjelmia (Kili ja Hali-nalle, Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kuopion varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – opas)

Kuopiossa järjestetään ennen lapsen päivähoidon aloitusta perheen kanssa yhteinen aloituskeskustelu, jossa hyödynnetään Monikulttuurisen lapsen päivähoidon aloituskeskustelu – lomaketta. Yhteisen kielen puuttuessa tulkki osallistuu tapaamiseen. ”

Musiikkipäiväkoti Priimissä S2-kielisten lasten kielen oppimista tuetaan musiikillisin menetelmin.

5. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

” Tuen järjestäminen Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopiossa lapsen kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki voidaan järjestää perhepäivähoidossa tai päiväkodissa lapsen omassa ryhmässä, integroidussa erityisryhmässä tai pienennetyssä ryhmässä.

Kuopiossa varhaiskasvatuksen erityisopettajat työskentelevät päiväkodeissa ja integroiduissa erityisryhmissä. Lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa varhaiskasvatusalueellaan perhepäivähoidon, avoimen varhaiskasvatustoiminnan ja yksityisen varhaiskasvatuksen kehityksen ja oppimisen tuen ohjauksesta tarvelähtöisesti. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa kaupunkitasoisesta tuen järjestämisestä ja ohjauksesta. ”

5.2. Yhteistyö tuen aikana varhaiskasvatuksessa

” Yhteistyö tuen aikana Kuopion varhaiskasvatuksessa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö korostuu, kun lapsella on tuen tarvetta. Lapsen kasvuun tai kehitykseen liittyvän huolen herättyä varhaiskasvatuksen työntekijä keskustelee asiasta huoltajien, oman tiiminsä, esimiehensä ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa.

Kun lapsen kehityksen ja kasvun tukemiseen liittyy tarvitaan yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, laaditaan lapsikuvaus neuvolaan. Lapsikuvauksessa kuvataan lapsen kasvun ja kehityksen vahvuudet ja huolet. Lapsikuvauksen laatimisesta ja lähettämisestä sovitaan aina huoltajien kanssa. Lisäksi lapsikuvaus tehdään yhteistyötahon (toiminta- tai fysioterapia, puheterapia, perheneuvola, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut) kanssa sovitusti.

Eryityspalvelujen puhelinkonsultaatio lastenneuvoloiden ja varhaiskasvatuspalvelujen henkilöstölle on niitä tilanteita varten, kun työntekijällä herää huoli lapsen kasvusta ja kehityksestä.

Varhaiskasvatuksen työntekijä keskustelee oman tiiminsä, esimiehensä ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa ja on sen jälkeen yhteydessä huoltajiin ja pyytää kirjallisen luvan lasta koskevaan puhelinkonsultaatioon. Erityispalvelujen puhelinkonsultaatio voi toteutua myös siten, että asiakas ei ole tunnistettavissa. Näissä tilanteissa neuvotaan yleisellä tasolla.

Kuopiossa varhaiskasvatuksessa pyritään monitoimijaiseen työskentelytapaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen työntekijät osallistuvat tarvittaessa lapsen vasun laatimiseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollossa pidettäviin yhteisiin neuvotteluihin ja suunnitelmalavereihin. Varhaiskasvatuksen henkilöstö toimittaa tarvittaessa lapsikuvauksen yhteistyötahoille huoltajien suostumuksella. Kuopiossa lapsi voi saada tukea myös muiden lapsia ja perheitä koskevien palvelujen kautta, kuten perheneuvolasta, vammaispalveluista tai lasten kuntoutuspalveluista (toimintaterapeutit, fysioterapeutit, puheterapeutit).

Kun lapsi tarvitsee varhaiskasvatusta lastensuojelun avohuollon tukitoimena, sosiaalityöntekijä, huoltajat ja varhaiskasvatuksen työntekijä laativat yhteistyösuunnitelman, jossa kuvataan päivähoiton toteuttamista, tavoitteita ja yhteistyötä.

Kuopiossa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja erityisneuvola tekevät yhteistyötä lapsen aloittaessa päivähoitossa sekä sen aikana. ”

5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

” Tuen toteuttaminen Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopiossa laadukas pedagoginen perustyö tukee kaikkia lapsia. Laadukkaan pedagogisen perustyön lisäksi lasta tuetaan pedagogisilla, rakenteellisilla ja muilla hyvinvointia tukevilla järjestelyillä.

Kuopiossa päiväkodinjohtajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien yhteistyösopimuksessa kuvataan tehtävät ja vastualueet tukimuotojen ja -tarpeiden järjestelyistä yksiköissä ”

5.4. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

” Lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen laadinnasta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja ja/tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteistyössä muun henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa. Huoltajan ja lapsen osallisuutta suunnitelman laatimisessa ja arvioinnissa tuetaan. Lapsen mielipide selvitetään ja huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa ja sitä arvioitaessa.

Tuen toteutumista arvioidaan ja suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Annetun tuen vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti, ja suunnitelmaa tulee muuttaa tarpeen mukaan. Toiminnan tavoitteiden saavuttaminen tulee kirjata ja tavoitteita muuttaa uutta tarvetta vastaavaksi. Suunnitelmasta tulee ilmetä, jos tuen tarve ja toimenpiteet ovat päättyneet. Tuen tarve arvioidaan aina lapsen aloittaessa esiopetuksen. Esiopetukseen osallistuvan lapsen kasvun ja oppimisen tuesta määrätään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Kun lapsi saa kehitykseensä ja oppimiseensa tukea, hänen varhaiskasvatussuunnitelmaansa tulee kirjata lisäksi seuraavat asiat:

Pedagogiset ja rakenteelliset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- henkilöstön mitoitukseen ja ryhmärakenteeseen liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut esimerkiksi, toiminnan eriyttäminen, lapsikohtainen ohjaaminen, pienryhmätoiminta tai viittomien ja kuvien käyttö
- tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä apuvälineiden käyttö

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa
- lapsen tuen toteuttamisen vastuut
- erityisasiantuntijoiden, kuten varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelujen käyttö
- sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio
- mahdollisten kuljetusten järjestelyt ja vastuut

Tuen seuranta ja arviointi

- tavoitteiden toteutumisen seuranta
- tukitoimien vaikutusten arviointi sekä arviointiajankohdat. ”

7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen

” Toiminnan arviointi ja kehittäminen Kuopion varhaiskasvatuksessa

Kuopiossa arviointia toteuttavat varhaiskasvatuksen hallinto, esimiehet, yksiköt ja -tiimit, henkilöstö, lapsi/lapsiryhmät ja perhe/huoltajat. Kaikista arvioinneista saatavan tiedon avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa.

Hallinnon taso

Varhaiskasvatuksen hallinto vastaa kansallisiin ja muihin ulkopuolisiin arviointikyselyihin. Arviointituloksia ja -koosteita hyödynnetään paikallista varhaiskasvatusta kehitettäessä. Varhaiskasvatuspalvelut käyttää Kuopion kaupungin valitsemaa laatutyön menetelmää, CAF - laadunhallintamallia, joka on julkisen sektorin organisaatioille tarkoitettu kokonaisvaltainen laadun itsearviointityökalu.

Varhaiskasvatuksen hallinto toteuttaa vuosittain kyselyt asiakasperheille. Kyselyissä kysytään säännöllisesti sekä varhaiskasvatuksen järjestämisestä että laatua koskevia kysymyksiä. Asiakkailla on mahdollisuus kaupungin verkkosivuilla antaa hallinnolle jatkuvaa palautetta ja tehdä kysymyksiä tai toimenpide-ehdotuksia varhaiskasvatuspalvelujen toiminnan kehittämiseen. Erityisesti Kuopion varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen toteutumista on arvioitu paikallisesti ensimmäisen kerran keväällä 2018.

Varhaiskasvatuksen hallinto ja esimiehet arvioivat pedagogisen johtamisen vuosikellon ja sen rakenteiden mukaisen toiminnan toteutumista vuosittain. Kehittämisasiat kootaan esimieskokouksissa ja sovitaan vuosikelloon tehtävistä muutoksista.

Esimiestaso

Yksiköiden esimiehet arvioivat pedagogisen johtamisen vuosikellon rakenteiden mukaisen toiminnan toteutumista omissa yksiköissään. Esimiehet vastaavat sovittujen varhaiskasvatuksen painopisteiden, ryhmävasujen ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumisen arvioinneista.

Yksikkö- ja tiimitaso

Koko vuoden toimintaa arvioidaan henkilöstölle järjestettävässä yksikkökohtaisessa arviointipäivässä toimintavuoden keväällä. Arvioinnin pohjalta suunnitellaan tulevaa toimintavuotta syksyllä järjestettävässä yksikkökohtaisessa suunnittelupäivässä. Molemmat päivät toteutetaan siten, että kyseiset yksiköt ovat suljettuina ja varhaiskasvatus järjestetään alueella sovitulla tavalla.

Tiimipalavereissa arvioidaan säännöllisesti toimintavuoden aikana ryhmävasun mukaisen toiminnan toteutumista sekä painopisteiden toteutumista sovittujen arviointikäytäntöjen avulla.

Kukin työntekijä arvioi vasupohjaiseen yksikkö- ja tiimitason toimintaan sitoutumistaan sekä omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan. Arviointia toteutetaan tiimipalavereissa, ryhmävasun avulla sekä kehityskeskusteluissa.

Henkilöstö arvioi lasten osallisuutta, pedagogista toimintaa ja leikkiympäristöjä keskustelemalla lasten kanssa ja hyödyntämällä lasten haastatteluihin ja havainnointiin laadittuja lomakkeita.

Lapsi ja perhe

Henkilöstö yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa arvioi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattuja pedagogisen toiminnan tavoitteita ja niiden toteutumista. Huoltajat voivat arvioida ja antaa palautetta varhaiskasvatuksesta erilaisissa päivittäisissä kohtaamisissa ja huoltajille järjestettävissä tapahtumissa. ”

Lähteet

Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2018:

https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7632909/Kuopion_kaupungin_varhaiskasvatussuunnitelma.pdf/f293342d-4520-41ae-9fe3-78d2a2785506